РОБОТУ ВИКОНАВ СТУДЕНТ ДРУГОГО КУРСУ ГРУПИ 21ВЕТ Н6
ЛУКАЩУК ВЯЧЕСЛАВ

Завдання на самостійну роботу

Чек-лист першочергових дій та правил поведінки військовослужбовця при загрозі та безпосередньому потраплянні в полон

Призначення. Чек-лист допомагає військовослужбовцю діяти спокійно, законно й безпечно в ситуації загрози полону. Він ґрунтується на ІІІ Женевській конвенції (1949) та Додатковому протоколі І (1977) і не замінює наказів командирів, інструктажів і статутів. Позначайте виконані пункти позначкою ✓.

Скорочення: ІІІ ЖК — ІІІ Женевська конвенція про поводження з військовополоненими; ДП І — Додатковий протокол І; МКЧХ — Міжнародний комітет Червоного Хреста.

Блок 1. Заздалегідь: підготовка до можливої загрози полону

✓	Дія / правило	Підстава
☐	Мати при собі ідентифікаційну картку (посвідчення особи військовослужбовця) і жетон; не передавати їх іншим.	ІІІ ЖК, ст. 17
☐	Знати мінімум відомостей, які слід повідомити: прізвище, ім'я, військове звання, дата народження, особистий номер.	ІІІ ЖК, ст. 17
☐	Не носити з собою зайвих документів і записів: схем, списків особового складу, паролів, координат, радіочастот, особистих даних рідних.	Правила режиму секретності
☐	Підготувати телефон і носії: надійні паролі, відключена біометрика, мінімум чутливих даних, налаштоване віддалене стирання, видалені чати з даними про підрозділ.	Цифрова гігієна
☐	Знати сигнали й порядок дій підрозділу при оточенні, прориві, втраті зв'язку, збір на запасних місцях.	Накази командира
☐	Пройти інструктаж з прав і обов'язків військовополоненого, першої допомоги й дій при затриманні.	Статути, програми підготовки
☐	Домовитись з рідними про безпечні канали зв'язку; не публікувати в соцмережах геолокацію й дані про службу.	Правила інформаційної безпеки

Блок 2. При загрозі оточення або полону: до здачі

✓	Дія / правило	Підстава
☐	Доповісти командиру про обстановку; діяти за наказом, зберігати зв'язок і дисципліну.	Статути ЗСУ
☐	Використати всі можливості для прориву, відходу чи маскування, поки це безпечно й доцільно; не залишати поранених без допомоги.	Закони й звичаї війни
☐	Знищити або вивести з ладу секретні документи, носії, карти, засоби зв'язку й шифрування, якщо це передбачено наказом і можливо без загрози життю.	Правила режиму секретності
☐	Видалити чутливі дані з телефону й планшета; не залишати в робочому стані пристрої, що містять інформацію про підрозділ.	Цифрова гігієна
☐	Надати першу допомогу собі й побратимам; зберегти воду, засоби зв'язку, ліки.	Тактична медицина

РОБОТУ ВИКОНАВ СТУДЕНТ ДРУГОГО КУРСУ ГРУПИ 21ВЕТ Н6
ЛУКАЩУК ВЯЧЕСЛАВ

✓	Дія / правило	Підстава
☐	Рішення про здачу в полон приймає командир, коли можливості опору вичерпані; самовільна здача карається національним законом (ст. 429 КК України — звірте з чинною редакцією).	КК України

Блок 3. Момент здачі в полон і перші хвилини

✓	Дія / правило	Підстава
☐	Чітко й однозначно виявити намір здатися: скласти зброю, підняти руки, лягти або стати, голосно повідомити, що здаєтеся.	ДП I, ст. 41
☐	Виконувати команди без різких рухів; не тягнутися до зброї чи телефона; не ховати руки.	Безпека
☐	Назвати прізвище, ім'я, звання, дату народження, особистий номер; повідомити, що ви військовослужбовець ЗСУ й вимагаєте статусу військовополоненого за III ЖК.	III ЖК, ст. 4, 17
☐	Не чинити опору після здачі; не втікати, поки це не безпечно й не є свідомим рішенням (спроба втечі не є злочином).	III ЖК, ст. 91–93
☐	Особа, що здається і перебуває hors de combat, не може бути об'єктом нападу; фіксувати порушення цієї норми.	ДП I, ст. 40–41
☐	Запам'ятати осіб, що взяли в полон (звання, позивні, підрозділ, прикмети), час і місце.	Для подальшої фіксації
☐	Вимагати медичної допомоги пораненим; заявити про стан здоров'я.	III ЖК, ст. 30
☐	Зброя й військове спорядження вилучаються; особисті речі, засоби захисту та ідентифікаційну картку слід вимагати залишити, а за вилучене просити розписку.	III ЖК, ст. 18

Блок 4. Допит, транспортування й утримання

✓	Дія / правило	Підстава
☐	Повторювати: «Я військовослужбовець. Моє прізвище, ім'я, звання, дата народження, номер — ось ці. Більше відповідей не даю за ст. 17 III ЖК».	III ЖК, ст. 17
☐	Не повідомляти підрозділ, чисельність, озброєння, завдання, позиції, позивні, паролі, відомості про побратимів і командирів.	III ЖК, ст. 17
☐	Не давати даних про рідних: адреси, місце роботи, імена, акаунти — для запобігання тиску й шантажу.	Захист особи
☐	Нічого не підписувати, не розуміючи змісту й не маючи перекладу; не записувати відео-«зізнань» і заяв; примусові визнання недійсні.	III ЖК, ст. 17, 99
☐	Не співпрацювати із «ввічливими» співрозмовниками, що обіцяють пільги за інформацію; пам'ятати про можливих підсадних осіб.	Психологічна стійкість
☐	Вимагати повідомлення рідним (картка полоненого), доступу до МКЧХ, права на скаргу.	III ЖК, ст. 70, 78, 126
☐	Вимагати гуманного поводження, питної води, їжі, одягу, медичної допомоги; не погоджуватися на публічну демонстрацію (відео, фото для пропаганди).	III ЖК, ст. 13, 14, 25–32
☐	При утриманні зберігати дисципліну, ієрархію, взаємодопомогу; дотримуватися правил табору (ст. 82), крім незаконних вимог.	III ЖК, ст. 82

РОБОТУ ВИКОНАВ СТУДЕНТ ДРУГОГО КУРСУ ГРУПИ 21ВЕТ Н6
ЛУКАЩУК ВЯЧЕСЛАВ

✓	Дія / правило	Підстава
☐	Фіксувати факти порушень (насильство, катування, відмова в медичній допомозі, примус до праці військового характеру) для подальшого розслідування.	III ЖК, ст. 129–130
☐	Працювати лише на дозволених роботах; відмовлятися від небезпечної чи принизливої праці й праці військового характеру.	III ЖК, ст. 50–52

Блок 5. Правила поведінки: «Роби» та «Не роби»

РОБИ	НЕ РОБИ
Назвати лише дані за ст. 17	Розголошувати відомості про підрозділ, завдання, позиції, особисті дані родини
Вимагати статусу ВП і поводження за III ЖК	Підписувати незрозумілі документи, давати відеозізнання
Зберігати спокій, гідність і дисципліну	Провокувати охорону, вступати в конфлікти
Вимагати медичної допомоги й доступу МКЧХ	Погоджуватися на публічну демонстрацію, пропаганду
Допомагати пораненим і побратимам	Довіряти «співкамерникам», які надмірно розпитують
Запам'ятовувати факти, імена, умови утримання	Розкривати паролі, коди, зміст електронних пристроїв
Користуватися правом на скаргу	Брати участь у військових роботах проти власної армії

Блок 6. Психологічна стійкість у полоні

✓	Дія / правило	Підстава
☐	Тримати режим дня: сон, гігієна, вправи в дозволених межах, «внутрішній календар».	Підтримка здоров'я
☐	Опиратися на цінності, мету, образ родини й майбутнього; фіксувати те, що вдається контролювати.	Психологічна стійкість
☐	Підтримувати побратимів, ділитися ресурсами; не допускати ізоляції й самозвинувачень.	Взаємодопомога
☐	Критично сприймати пропаганду й дезінформацію («про вас забули», «рідні вас покинули»).	Протидія маніпуляціям
☐	Розпізнавати ознаки перевтоми, тривоги, депресії; повідомляти лікарям і представникам МКЧХ.	Медична допомога

Блок 7. Після звільнення й повернення

✓	Дія / правило	Підстава
☐	Пройти медичний огляд і психологічну реабілітацію; повідомити про всі травми й стани.	Медичне забезпечення
☐	Викласти усі обставини полону уповноваженим особам: дати, місця, прізвища, поводження, порушення.	Документування
☐	Звернутися до Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими, юристів, громадських організацій, МКЧХ за підтримкою.	Правова допомога

РОБОТУ ВИКОНАВ СТУДЕНТ ДРУГОГО КУРСУ ГРУПИ 21ВЕТ Н6
ЛУКАЩУК ВЯЧЕСЛАВ

✓	Дія / правило	Підстава
☐	Скласти заяви для розслідування воєнних злочинів; зберегти докази (довідки, свідчення, фото, медичні висновки).	III ЖК, ст. 129–130
☐	Оформити соціальні гарантії та виплати, передбачені законодавством для звільнених з полону.	Законодавство України

Картка-пам'ятка «П'ять правил»

1. Чітко здатися: зброя складена, руки видно.
2. Назвати лише прізвище, ім'я, звання, дату народження, особистий номер.
3. Вимагати статусу військовополоненого за III ЖК та гуманного поводження.
4. Не давати інших відомостей, нічого не підписувати й не знімати відео.
5. Вимагати зв'язку з рідними й доступу МКЧХ; запам'ятовувати факти.

Примітка: чек-лист має навчальний характер. У бойових умовах діють накази командирів і чинні інструкції; відомості про статті КК та інші акти перед використанням перевірте за актуальними редакціями (zakon.rada.gov.ua, ресурси МКЧХ).